

## Innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida tasviriy san'at darslarining samaradorligini oshirish

Asila Abdusalimova

Ilmiy rahbar: Lenar Shevketovich Xalilov

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Zamonaviy o'qitish jarayonida AKT vositalari, interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiruvchi muhim vosita sifatida qaraladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalar ta'lim samaradorligini oshirib, o'quvchilarni mustaqil tahlil va estetik idrokka yo'naltiradi.

**Kalit so'zlar:** innovatsion texnologiyalar, tasviriy san'at, interfaol metod, kreativ tafakkur, pedagogik yondashuv, AKT, estetik idrok, loyiha asosida ta'lim, metodika, o'qitish samaradorligi

## Improving the effectiveness of fine arts lessons through innovative pedagogical technologies

Asila Abdusalimova

Scientific supervisor: Lenar Shevketovich Khalilov

Shahrisabz State Pedagogical Institute

**Abstract:** This article explores ways to improve the effectiveness of fine arts lessons through the implementation of innovative pedagogical technologies. The use of ICT tools, interactive methods, project-based learning, and visual thinking strategies is considered as an essential means of developing students' creative thinking and enhancing the quality of the learning process. The study reveals that innovative teaching methods increase learners' engagement, independence, and aesthetic perception.

**Keywords:** innovative technologies, fine arts, interactive methods, creative thinking, pedagogy, ICT, aesthetic perception, project-based learning, teaching methodology, effectiveness of education

Bugungi zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy fikrlashini, estetik idrokini hamda mustaqil ijodiy faoliyatini rivojlantirish masalasi alohida dolzarblik

kasb etmoqda. Ayniqsa, tasviriy san'at darslarida an'anaviy metodlardan tashqari, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali darslarning samaradorligini oshirish imkoniyati ko'rib chiqilmoqda. Bu yondashuv o'qituvchining faqat bilim beruvchisi emas, balki o'quvchiga yo'l ko'rsatuvchi, motivator va ijodiy muhit yaratuvchi shaxsga aylanishini taqozo etadi. Misol uchun, Renata Phelps va Carrie Maddison tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda «ICT (axborot-kommunikatsiya texnologiyalari) vizual san'at darslarida o'qituvchilarning qadriyatlari, munosabatlari va ishonchiga ta'sir qilishi mumkin» deb aniqlangan. Xususan, "14 ta maktab o'qituvchisini o'rganish natijasida turli o'qituvchilarda ICTni qo'llashga munosabat juda xilma-xil ekanligi aniqlangan" [Phelps & Maddison, 2008, b. 1-14] Bu ma'lumotdan kelib chiqib, tasviriy san'at darslarida AKT vositalari va interfaol metodlarni qo'llashning muhimligi yaqqol ko'rinadi. Shuningdek, Alice Lai ning onlayn san'at darslarida loyiha-asosida o'qitish (Project-Based Learning, PBL) modelini qo'llash bo'yicha tadqiqoti muhim. U «onlayn san'at darslarini tashkil etishda PBL'ning besh asosiy pedagogik xususiyatini aniqlagan: qo'zg'atuvchi savollar, o'rganish maqsadlari, autentik amaliyot, hamkorlik, texnologiya bilan o'rganish va artefakt yaratish» deb bildirib, "o'quvchilar o'z ijodiy tadqiqot loyihalarini bajarishgan" holatni misol keltiradi [Lai, 2021, b. 94-108] Bu esa tasviriy san'at darslarini faqat o'qitish jarayoni sifatida emas, balki talabaning mustaqil ijodiy faoliyatga jalb qilinishi jihatidan yondashishni ta'minlaydi. Ushbu tahlillar asosida aytish mumkinki, tasviriy san'at darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish quyidagi jihatlarni inobatga olishi lozim:

1. O'qituvchi o'z pedagogik faoliyatida AKT va interfaol metodlarni tizimli ravishda qo'llay olishi.
2. O'quvchilarning ijodiy fikrlashi, o'z g'oyasini mustaqil ishlab chiqishi va vizual ifodalay olishi uchun muhit yaratilishi.
3. Loyiha asosida o'qitish orqali o'quvchilarning faolligi, hamkorlikda ishlash ko'nikmalari va mas'uliyat hissi shakllanishi.
4. Dars jarayonida talabaning estetik idroki, vizual savodxonligi va texnologiya bilan ishlash malakasi bir-birini to'ldirishi.

Masalan, loyiha metodikasini qo'llash san'at darsida o'quvchilarning masalaning mohiyatini aniqlashdan boshlab, mahsulot yaratishgacha bo'lgan izlanish jarayoniga jalb qilinishini ta'minlashi mumkin. Bu esa darsning samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, AKT vositalaridan foydalanish (masalan, raqamli dizayn, interfaol taqdimotlar, vizual-tafsirga asoslangan mashg'ulotlar) o'quvchilarning didaktik qobiliyatlarini kengaytiradi va o'z vaqtida natija beradi. Ayniqsa, ta'lim jarayonida o'qituvchining kasbiy tayyorgarligi va yangi metodologiyalarni qo'llashga tayyorligi muhim omil hisoblanadi. Phelps & Maddison tadqiqotida shuni ko'rsatadiki, "o'qituvchining ICTni qo'llashdagi ishonchi va

qarashlari uning darsida innovatsion texnologiyalarni qanchalik chuqur qo'llashiga ta'sir qiladi" [Phelps & Maddison, 2008] Demak, faqat texnologiyani olib kirish yetarli emas - pedagogik mahorat va jarayonni boshqarish ham talab qilinadi. Natijalar shundan dalolat beradi-ki, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali tasviriyy san'at darslarida nafaqat o'quvchilarning ijodiy salohiyati rivojlanadi, balki o'qitish jarayonining sifat ko'rsatkichi ham oshadi. Bu esa darsni zamonaviy talablarga muvofiq, o'quvchini markaziy pozitsiyada tutadigan shaklga aylantiradi. Xulosa qilib aytganda, tasviriyy san'at darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash - bu faqat texnologiyani joriy etish deyilmaydi, balki uni didaktik vosita sifatida samarali integratsiya qilishni anglatadi. O'qituvchilarning mahoratini oshirish, dars jarayonini loyihalashtirish, o'quvchilarning faol, ijodiy va mustaqil bo'lishini ta'minlash orqali darslar sifatini yaxshilash mumkin. Shu tariqa, innovatsion pedagogik yondashuvlar tasviriyy san'at ta'limini yangi bosqichga olib chiqadi.

### **Foydalanilgan adabiyotlar**

1. Azizova, X. (2025). Art pedagogikada ijodiy muloqot hamda ilg'or metodlar. Inlibrary. PDF. InLibrary
2. Baymetov, B. (2024). Umumiy o'rta ta'lim maktablarida tasviriyy san'at fani o'qitilishi... Inlibrary. PDF. InLibrary
3. Beregovaya, I. K. (2021). Uroki izobrazitelnogo iskusstva i primeneniye informatsionnykh tekhnologiy. CyberLeninka. КиберЛенинка
4. Han, H. C. S., et al. (2017). iSee: Teaching Visual Learning in an Organic Virtual Environment. IJEA. PDF. Ijea
5. Kadirova, N. (2025). Tasviriyy san'at darslarida o'quvchilarning ijodiy kompetentligini rivojlantirish. Inlibrary. (ochiq sahifa). InLibrary
6. Lai, A. (2021). Creating Project-Based Learning for Online Art Classrooms. Journal of Effective Teaching in Higher Education. PDF (ERIC). ERIC+1
7. Phelps, R.; Maddison, C. (2008). ICT in the Secondary Visual Arts Classroom: A Study of Teachers' Values, Attitudes and Beliefs. Australasian Journal of Educational Technology. OA sahifa/PDF. AJET+2researchportal.scu.edu.au+2
8. Terreni, L. (2010). Adding New Possibilities for Visual Art Education in Early Childhood Settings: The Potential of Interactive Whiteboards and ICT. (OA PDF). dl.icdst.org+1
9. Tul'yubekova, E. M. (2021). IKT va ularning izobrazitel'noe iskusstvo darslarida qo'llanishi... CyberLeninka. КиберЛенинка
10. Yenawine, P. (1999). Theory into Practice: The Visual Thinking Strategies. VTSHome. PDF. VTS Home